

09.09.2019

Asia/6

§ 555

V 25.9.2019, Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite lait- tomasti maassa olevien palveluiden laajentamisen purkamisesta

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Mika Raatikaisen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Perussuomalaisten valtuustoryhmä esittää ryhmäaloitteessaan, että kaupunginvaltuusto kumoaa 29.11.2017 § 426 tekemänsä päätöksen laajentaa paperittomien henkilöiden sosiaali- ja terveystalvueluita.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveystalvuelukunnan lausuntoon ja toteaa, että vuodesta 2014 alkaen Helsingissä on tarjottu lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille sekä laajat terveydenhuoltopalvelut alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 alkaen palvelu laajennettiin kaupunginvaltuuston 29.11.2017 § 426 päätöksen mukaisesti koskemaan myös välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tämä tarkoittaa välttämätöntä sairauksien hoitoa, lääkitystä, seurantaa, roko-

tuksia ja suun terveydenhuollon palveluita. Palvelujen laajentaminen on käytännössä koskenut terveydenhuollon palveluita.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tulleita henkilöä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Arviot paperittomien määrästä Helsingissä vaihtelevat 1500–5000 välillä. Paperittomien terveydenhuollon palveluiden kustannuksia pystytään kohtuullisesti seuraamaan. Niiden raportointi voi olla vielä jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, mutta raportointia ollaan kehittämässä edelleen, ja toimintayksiköjä on ohjeistettu raportoinnista.

Vuonna 2018 paperittomia asiakkaita oli terveydenhuollon avohoidon piirissä yhteensä 139, asiakaskäyntejä 321 ja näiden tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Lisäksi kustannuksia syntyy erikoissairaanhoidon palveluista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön laskelmiin perustuvan suuntaa-antavan arvion mukaan avohoidon ja erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset olisivat vuositasona Helsingissä noin 200 000–300 000 euroa. Tulee huomioida, että kyseisen väestöryhmän todellista suuruutta on mahdotonta arvioida, eikä terveyden- tai sairaanhoidon asiakaskäyntien yhteydessä useinkaan käy ilmi asiakkaan maassaolo-oikeuden tila. Ottaen kuitenkin huomioon palveluiden käytön määrä suhteessa paperittomien henkilöiden määrään Helsingissä, ei ole syytä olettaa, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoimatekijänä laittomasti maahan jäämiselle.

Helsingin poliisilaitoksen julkaisemien tilastojen valossa kaupungin turvallisuustilanne on parantunut viime vuosien aikana. Helsingin poliisilaitoksen tietoon tulleiden rikosten määrä pieneni vuodesta 2017 verrattuna vuoteen 2018. Eniten vähenivät omaisuusrikokset. Katuturvallisuusindeksi oli vuonna 2018 parempi kuin vuonna 2017. Indeksien nousuun vaikuttavat muun muassa vahingontekojen, pahoinpitelyjen ja lievien pahoinpitelyjen väheneminen.

Kaupungin turvallisuustutkimuksen mukaan yleinen turvallisuudentunne on parantunut vuodesta 2015. Helsinkiläiset kokevat oman asuinalue-

eensa ja kaupungin keskustan sekä julkiset liikennevälineet aiempaa turvallisemmaksi. Vaikka Helsingin turvallisuustilanne on parantunut, Sisäisen turvallisuuden tila -raportin mukaan tulevaisuudessa erityisesti laittomasti maassa oleskelevat sekä maasta poistamista odottavat ulkomaalaiset ovat haavoittuvassa asemassa sekä väkivaltaisen radikalisoitumisen, rikosten tekemisen että rikosten uhriksi joutumisen näkökulmasta. Tulevaisuudessa Suomessa on entistä enemmän laittomasti maassa oleskelevia, mikä on turvallisuusongelma yhteiskunnallisesti sekä heille itselleen.

Helsingin kaupunki selvitti laaja-alaisessa työryhmässä paperittomiin henkilöihin liittyviä haasteita, palvelutarpeita ja toimenpiteitä. Vuonna 2018 ilmestyneessä työryhmän selvityksessä huomioitiin kaupunginvaltuuston 29.11.2017 § 426 hyväksymät paperittomiin henkilöihin liittyvät toimenpide-esitykset ohjeistus- ja linjaustarpeissa sekä seurannan kehittämiseksi. Helsingin terveysasemien henkilökunta on saanut myös ohjeistuksen koskien välttämättömän hoidon edellytysten täyttymistä. Tarvittaessa asiakkaat ohjataan terveysasemilta erikoissairaanhoidon tai sairaalahoidon piiriin jatkotoimenpiteitä varten.

Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että välttämätön hoito turvataan kaikille paperittomille henkilöille. Lisäksi terveys- ja hyvinvointivaikeuksien arvioinnin näkökulmasta paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia.

Kaupunginhallitus katsoo, että edellä kuvatun perusteella toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella paperittomien sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa Helsingin kaupunginvaltuuston päätöstä 29.11.2017 § 426 olisi tarpeen muuttaa.

Kaupunginhallitus on saanut aloitteen johdosta sosiaali- ja terveystalouden lausunnon. Vastaus on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja hallinto-osaston yhteistyönä.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ryhmäaloitteen, jonka on allekirjoittanut enemmän kuin puolet valtuustoryhmän jäsenistä, ja joka otsikoidaan ryhmäaloitteeksi. Perussuomalaisen valtuustoryhmä on täydentänyt ryhmäaloitettaan Pia Kopran, Mari Rantasen, Juhani Strandénin ja Alekski Niskasen allekirjoitusten osalta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

09.09.2019

Asia/6

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi

Liitteet

1 Perussuomalaisten valtuustoryhmän ryhmäaloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 18.06.2019 § 142

HEL 2019-001421 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon perussuomalaisten ryhmäaloitteesta paperittomien palvelujen laajentamisen purkamisesta:

"Helsingin kaupunginvaltuusto päätti 29.11.2017 niin kutsutuille paperittomille henkilöille tarjotun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen laajentamisesta. Vuodesta 2014 on tarjottu paitsi lakisääteinen kiireellinen sairaanhoito kaikille paperittomille myös laajat terveydenhuoltopalvelut alle 18-vuotiaille ja raskaana oleville. Vuodesta 2018 palvelu laajennettiin koskemaan myös niin sanottua välttämätöntä sosiaali- ja terveydenhuoltoa, mikä vastaa laajuudeltaan suunnilleen samaa kuin turvapaikanhakijoille tarjottavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Käytännössä palvelujen laajentaminen on koskenut lähinnä terveydenhuollon palveluja.

Tässä yhteydessä paperittomalla tarkoitetaan maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai ETA-valtiosta tai Sveitsistä tulleita henkilöitä, jonka oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo tai maassa oleskelu ei ole laillista. Näihin kuuluvat maahan jääneet kielteisen turvapaikka- tai muun oleskelulupapäätöksen saaneet. Lisäksi paperittoman kaltaisessa tilassa on henkilöitä, joiden tilapäinen maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle. Näitä ovat esimerkiksi tietyt Itä-Euroopan EU-maiden liikkuvat väestöryhmät, joilla ei ole vakuutusturvaa kotimaassaan sekä opiskelijat, joilla määräaikaiseen maassa oloon oikeuttava oleskelulupa on umpeutunut.

Toisin kuin kiireelliset palvelut, jotka on määritelty terveydenhuoltolais- sa, välttämättömien palvelujen yksikäsitteinen määrittely puuttuu. Hel-

singissä sillä tarkoitetaan käytännössä sellaista lääketieteellistä hoitoa, jonka lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattilainen on todennut välttämättömäksi niin, että hoitoa ei voida lykätä ilman että potilaan terveydentila olennaisesti heikkenee maassa olon aikana. Maassaoloaika on asian luonteesta johtuen paperittomien kohdalla vaikeasti arvioitavissa. Yksityiskohtaista listausta välttämättömästä hoitoa vaativista tilanteista ei voida laatia, mutta sosiaali- ja terveystoimiala on laatinut riittävät sovellettavissa olevat ohjeet hoidon välttämättömyyden arviointiin.

Kun päätös hoidon laajentamisesta loppuvuodesta 2017 tehtiin, vuoden 2015 suuri maahanmuuttoaalto oli ohi ja paperittomia oli Helsingissä arviolta 1 000–1 500. Tiedossa oli, että määrä voi kasvaa merkittävästi, kun 8 500 turvapaikanhakijan valitukset eri oikeusasteissa tulevat päätökseen ja ratkaisut saadaan vuoden 2018 aikana.

Arviot paperittomien tämän hetkisestä määrästä Suomessa vaihtelevat huomattavasti välillä 3 000–10 000, ja heistä mahdollisesti puolet on Helsingissä. Helsingin terveydenhuollossa paperittomien määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa.

Toisin kuin aloitteessa todetaan, kustannuksia pystytään seuraamaan, mutta niiden raportointi voi olla jonkin verran todellista käyttöä alhaisempaa, joskin tilanne on kohentunut vuoden takaisesta ja tarkentuu edelleen, kun toimintayksiköt sisäistävät raportointia koskevan ohjeistuksen. Paperittomuuden toteaminen on melko monimutkainen prosessi, mutta se on edellytys hoidon oikealle kohdentamiselle sekä tilastoinnille.

Vuonna 2018 Helsingin paperittomien terveydenhuollon avohoidon tilastoituneet kustannukset olivat 33 000 euroa. Näitä palveluja käyttäneitä paperittomia oli 139 ja käyntejä 321.

Tutkimusnäyttöä siitä, että kiireellistä terveydenhuoltoa laajemman terveydenhuollon tarjoaminen paperittomille toimisi itsenäisenä vetovoi-
matekijänä maahan saapumiselle, ei Suomesta ole. Myöskään muista Euroopan maista ei ole tiedossa vakuuttavaa tämän suuntaista näyttöä.

3.6.2019 julkaistussa neuvottelutuloksessa hallitusohjelmaksi esitetään, että paperittomuutta ehkäistään ja torjutaan laaja-alaisella viranomaisyhteistyöllä. Välttämätön hoito turvataan kaikille paperittomille. Lisäksi selvitetään, miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu ja turvataan jokaisen nuoren, kesken koulutuksen maahan tulleiden ja paperittomien oikeus suorittaa perusopetus loppuun.

Edellä olevasta käy ilmi, että toimintaympäristössä ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden perusteella voimassa olevia paperittomien

09.09.2019

Asia/6

sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksiä olisi tarpeen muuttaa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Paperittomat henkilöt muodostavat erityisen haavoittuvan väestöryhmän, jonka riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen parantaa tämän väestöryhmän terveyttä ja hyvinvointia."

Käsittely

18.06.2019 Ehdotuksen mukaan

Asiassa tehtiin seuraava palautusehdotus:

Palautusehdotus:

Jäsen Mari Rantanen: Palautetaan uudelleen valmisteluun:

Laittomasti maassa oleville kuuluu perustuslain ja terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen kiireellinen hoito, jotka takaavat ettei kukaan jää ilman hätäapua niin sosiaalihuollon kuin terveydenhuollon osalta. Lähtökohta tulee olla se, että mikäli henkilöllä ei ole laillista oikeutta oleskella Suomessa, tulee hänen poistua maasta.

Lausunnon seitsemättä kappaletta olisi syytä tarkentaa. Kohdassa kerrotaan vain terveydenhuollon avohoidon tilastoituneiden palveluiden summa 33 000 euroa, mutta kokonaiskustannus laittomasti maassa olevien palveluiden laajennuksesta on suorien kustannusten ja järjestöavustusten kanssa noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallitusohjelman kirjaus ei ole vielä laki, jota tulisi asian suhteen soveltaa.

Jäsen Mari Rantasen palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Jäsen Mari Rantanen jätti lausunnosta seuraavan eriävän mielipiteen:

Laittomasti maassa oleville kuuluu perustuslain ja terveydenhuoltolain 50 §:n mukainen kiireellinen hoito, jotka takaavat ettei kukaan jää ilman hätäapua niin sosiaalihuollon kuin terveydenhuollon osalta. Lähtökohta tulee olla se, että mikäli henkilöllä ei ole laillista oikeutta oleskella Suomessa, tulee hänen poistua maasta.

Lausunnon seitsemättä kappaletta olisi syytä tarkentaa. Kohdassa kerrotaan vain terveydenhuollon avohoidon tilastoituneiden palveluiden summa 33 000 euroa, mutta kokonaiskustannus laittomasti maassa

09.09.2019

Asia/6

olevien palveluiden laajennuksesta on suorien kustannusten ja järjestävustusten kanssa noin 1,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Hallitusohjelman kirjaus ei ole vielä laki, jota tulisi asian suhteen soveltaa.

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoylilääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi